PİKSEL SANATININ GİYİM MODASINA YANSIMASI

Meltem OK
Dr.Öğr.Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, meltem.hazir@deu.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-3328-6968

Ok, Meltem. "Piksel Sanatının Giyim Modasına Yansıması". idil, 73 (2020 Eylül): s. 1398–1414. doi: 10.7816/idil-09-73-04

ÖZ

Piksel, herhangi bir ekranın bağımsız olarak kontrol edilebilir en küçük parçasıdır. Dijital elektroniğin gelişmesiyle beraber analog görüntüyü dijital olarak ifade edebilmek için çözünürlük kavramına ihtiyaç duyulmuş bunun sonucunda binlerce nokta bir araya gelerek ekrandaki görüntüyü oluşturmuş ve piksel tekniği doğmuştur. 1970'li yıllarda ihtiyaçtan doğmuş olan piksel teknolojisi, on yıldan fazla bir süre boyunca görüntü işleme ve video kodlama alanında yayılmıştır. Daha sonra piksel, bilgisayar grafikleri, ekranlar, yazıcılar, tarayıcılar, kameralar ve ilgili teknolojiler alanlarında yaygınlaşmıştır. Zamanla ilerleyen teknolojiyle birlikte sadece bilgisayar dünyasında bir teknik olarak sınırlı kalmayan piksel teknolojisi sanat dünyasını da etkilemeyi başarmış ve 'piksel sanatı' olarak dünyaya kendini duyurmuştur. Bu çalışmada, yalnızca dijital dünya ile sınırlı kalmayıp heykel, resim, mimari, seramik, giyim, aksesuar tasarımı gibi pek çok sanat ve tasarım alanına ilham kaynağı olmayı başarmış piksel sanatının günümüz giyim modasına etkileri incelenmiştir. Piksel etkilerin elde edilebilmesi için tasarımcıların kullanmış oldukları teknikler dünyaca ünlü moda tasarımcılarının koleksiyon örnekleri ile desteklenerek irdelenmeye çalışılmıştır. Değerlendirmenin daha sağlıklı yapılabilmesi için piksel sanatın ortaya çıkışı ve gelişim sürecine kısaca değinilmiştir. Yapılan araştırmaların yanı sıra piksel sanatından esinlenerek oluşturulmuş özgün tasarımlara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Piksel sanatı, giyim modası, dijital sanat

Makale Bilgisi
Geliş: 29 Haziran 2020 *Düzeltme: 21 Temmuz 2020* *Kabul: 27 Temmuz 2020*

Giriş

20. Yüzyıldan itibaren Avrupa'dan başlayıp tüm dünyaya yayılan teknolojik gelişmeler sayesinde el işçiliği ile yapılan pek çok iş çeşitli makinelerle, özellikle bilgisayar teknolojisi yardımıyla yapılmaya başlanmıştır. Bilgisayar, internet ve teknolojinin gelişimi pek çok alanda kolaylık sağladığı gibi sanatçı ve tasarımcıları da kendi eserlerini özgürce tüm dünyaya tanıtabilme özgürlüğüne kavuşturmuştur. Bunun yanında dijital destek ile yeni ve farklı eserler üretmelerine de olanak sağlamıştır. Zamanla teknoloji daha büyük hızla yayılmaya başlamış ve bilgisayar her alanda olduğu gibi sanat ve tasarım alanında da etkisini çok daha fazla hissettirerek "dijital sanat" olarak adlandırılan bir sanat platformu ortaya çıkmıştır. Dijital sanat veya sayısal sanatı üretilişinde bilgisayarın rol aldığı, fiziksel olmayan nesnelerin üretilmesiyle gerçekleşen sanat biçimi olarak tanımlamak mümkündür (Türkmenoğlu, 2014: 93). Dijital sanat bilgisayarların gelişmesi ve grafik işleme yazılımlarının artmasıyla gerçekleşen bilgisayar devrimi sonucu doğmuş, kurallarını, ifade biçimlerini, karakteristik özelliklerini ve etik değerlerini diğer sanat dallarında olduğu gibi zamanla geliştirerek yerleştirmeye çalışan bir oluşum olarak dikkat çekmiştir (Sağlamtimur, 2010: 214).

> Bilgisayar Sanatı-Dijital Sanat (Computer Art-Digital Art); 20.yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkmış ve bilgisayarla neredeyse eş zamanlı olarak gündeme gelmiştir. Bilgisayar üzerinde yapılan ilk sanat çalışmaları ve deneysel araştırmalar; dijital ortamda oluşturulan bütün yeni ve modern sanat türlerinin artmasına olanak sağlamıştır. (Tuğal, 2018: 105)

Sanat ve tasarımcılar için dijital sanat bazen yardımcı bir araç, bazen de neredeyse bir zorunluluktur. Sanatçı ve tasarımcıların eserlerini oluştururlarken geleneksel yöntemlerin yanı sıra özellikle baskı, dijital fotoğraf, video ve daha pek çok teknikte dijital olanaklardan faydalandıkları bilinmektedir. Bunun yanında günümüzde teknolojinin gelişimi ve dünyanın talepleri doğrultusunda yazılım sanatı, internet sanatı, dijital sunumlar, sergiler, piksel sanatı gibi yeni dijital sanat alanlarının da ortaya çıktığı görülmektedir.

Piksel Sanatı

Dijital sanat dallarından biri olan piksel sanatı terimi, tipik olarak, resimlerin mikro seviyede oluşturulduğu bir dijital sanat türünü tanımlamak için kullanılmaktadır. Süreç, mozaikleri birbirine ekleme biçimine benzemekte ve oldukça zaman alıcı olabilmektedir" (Parmak, 2018: 43). "Piksel kelimesinin anlamı, 'Picture element' yani resim parçası anlamında kullanılan birleşik kelimesinden oluşturulmuştur. 'Picture' sözcüğündeki 'pix' ve 'element' sözcüğündeki 'el' harfleri kullanılarak 'pixel' tabiri ortaya çıkmıştır" (Parmak, 2018: 34).

"Dijital elektroniğin gelişmesiyle beraber analog görüntüyü dijital olarak ifade edebilmek için çözünürlük kavramına ihtiyaç duyulmuştur. Gerçek görüntüyü dijital olarak ifade ederken görüntünün minik noktacıklardan oluşturulabileceği fikrinden hareket edilmiştir" ve piksel tekniği doğmuştur (URL 1). Daha sonra piksel, bilgisayar grafikleri, ekranlar, yazıcılar, tarayıcılar, kameralar ve ilgili teknolojiler alanlarında yaygınlaşmıştır.

Her piksel kendine ait renk ve yoğunluk bilgilerinden oluşur ve farklı renk ve parlaklığa sahiptir. "Piksel, ekranın bağımsız olarak kontrol edilebilir en küçük parçasıdır. Binlerce piksel bir araya gelerek ekrandaki görüntüyü oluşturmaktadır" (Alakoç, 2013: 17). "İlk olarak 1980'lerde ve 1990'larda teknolojinin yetersizliği, zamanın donanım kısıtlamaları nedeniyle piksel sanatı, grafik olarak karşımıza çıkmıştır. Bu nedenle de en eski bilgisayar, konsol, hesap makinesi ve mobil oyunlardaki grafikler çoğunlukla piksellerden oluşmuştur" (Silva, Montenegro, Clua, Vasconcelos, 2013:274). "Bilgisayar teknolojisi henüz emekleme çağındayken, grafik çıktılar için farklı teknikler denenmiştir. LED ampuller, vektörel ışınlar gibi alternatiflerin arasında en kalıcı olanı ise, ekranın ufak kutucuklara bölünerek, farklı renkler yansıtılması ile gerçekleştirilen piksel teknolojisi olmuştur" (Ünlüer, 2017: 215). "Pikseldeki renk seçimlerinin sayısı piksel 'derinliğine', yani bir pikselde renk değerinin kaç bitle tanımlanabileceğine bağlıdır. Piksel aynı zamanda ekran çözünürlüğü (resolution) ölçüsüdür" (Cotton, Oliver, 1997: 162). (Görsel 1). Bilgisayar ekranındaki en küçük birim olan pikselleri daha iyi anlayabilmek için bit, bitmap, bit image terimlerini kısaca açıklamak gerekmektedir. "Dijital dosyalar verilerin 'bitleri' ile oluşturulmuştur. Bit sayısı, dijital görüntünün kalitesini, çözünürlüğünü ve renk derinliğini belirler. Bit, bir bilgisayarın işleyebileceği en küçük veri parçasıdır" (Linford, 2004: 58). Bitmap teriminin bilgisayar ile ilgili üç farklı tanımı vardır, piksel terimi ile ilgili olan bölümünde bitmap; "bilgisayar monitör ekranında, bellekteki veri bitlerinin doğrudan karşılığı olan renkli noktalardan oluşmuş görüntü olarak tanımlanmıştır" (Cotton, Oliver, 1997: 27). "Her bir piksel dijital ekran üzerinde, kendine ait renk verisini saklar; 3'lük RGB (Red, Green, Blue) (Kırmızı, Yeşil, Mavi) veya 4'lük CMYK (Cyan, Magenta, Yellow, Black) (Cam Göbeği, Eflatun, Sarı, Siyah) şeklindedir." (Yılmaz, 2018: 4). Pikseli ilgilendiren başka bir kavram ise ppı değeridir; "İngilizce 'pixel-per-inch (inç başına düşen piksel, piksel

hassasiyeti, piksel yoğunluğu)'in kısaltılmış halidir ve bir inçlik kısımdaki (2,54 cm) piksel yoğunluğunu tanımlamaktadır." (URL 2). (Şekil3)

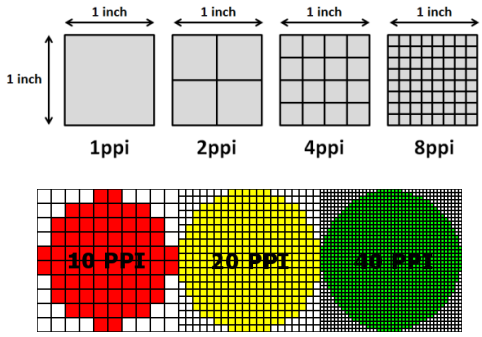

Resim 1. PPI Değerleri (Kaynak: URL 19)

Günümüzde piksel, dikdörtgen ya da kare olabilmektedir. En boy oranı (aspect ratio) olarak adlandırılan sayı pikselin karelik oranını belirler." (Atılgan, 2007: 17) İlk piksellerin doğuşu ise çizgiler ve üçgenlerdir (Resim 1). Piksel sanatı ise, "yüksek çözünürlüklü bir görüntüdeki ayrıntıların sınırlı sayıda piksel kullanılarak yaklaşık olarak görüldüğü modern bir dijital sanattır." (Kuo, Lin, Chu, Lee, Yang, 2015: 340) Piksel sanat' terimi, 1982 yılında Xerox Palo Alto adlı araştırma merkezinde, Adele Goldberg ve Robert Flegal tarafından ACM dergisinin haberleşmesinde "ACM başkanının mektubu: Piksel Sanatı" adlı makalesinde ilk kez yayınlanmıştır." (Grahn, 2013: 6) (Resim 2).

Resim 2. ACM başkanının mektubu: Pixel Sanatı (Kaynak: URL 20)

Piksel sanatının ilham aldığı sanatların başında kanaviçe, mozaik, boncuk işleme, pointizm (noktalama) tekniğinin geldiği düşünülmektedir (Resim3). Temelde küçük noktalardan imaj oluşturulmasına dayanan bu sanatların fiziksel ortamda gerçekleştirilmelerine rağmen piksel sanatı ile pek çok ortak yönü bulunmaktadır (Ünlüer, 2017: 219).

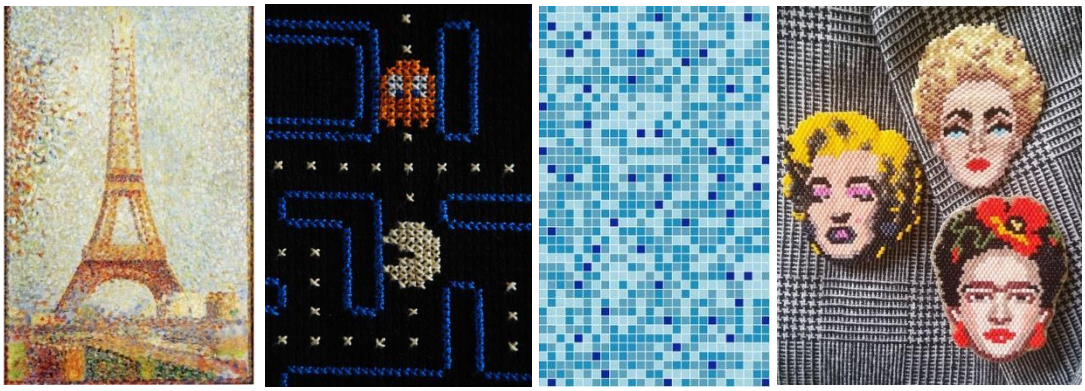

Resim 3. Noktalama tekniği, kanaviçe, mozaik ve boncuk işleme (Kaynak: URL 21, 22, 23, 24)

Piksel sanatının kökeni "1970'lerin öncesine dayanmış, ancak sanatın popüler olması, bir masa temsil oyunu olan Atari Pong'un (1972) ortaya çıkışıyla başlamıştır. Piksel grafik görünümlü Atari Pong 1972 yılında ortaya çıkışıyla büyük bir başarı sağlamıştır. Bu başarı beraberinde piksel sanatı görüntülemenin eşsiz bir yolu olan video oyun endüstrisini başlatan ilk oyun olarak kayıtlara geçmiştir" (Keo, 2017: 6).

Zamanla video oyunlarının hızla artışı ve çeşitlenmesiyle pek çok piksel tasarımcısı kendini geliştirmiş ve adını dünyaya piksel sanatçısı olarak duyurmayı başarmıştır. Bu sanatçılara örnek vermek gerekirse;

Joo Jae Bum, 8 bit tekniğiyle piksel sanat temalı eserler yaratmış ve yaratmaya da devam etmektedir. Sanatçı, "dünyada var olan her şeyi piksel sanatıyla bir araya getirmek istediğini" belirtmiştir. Joo Jae Bum, büyüleyici piksel sanat dünyasına yalnızca iki boyutlu çizimler yaparak değil aynı zamanda pikselin üç boyutlu tekniğini kullanarak da katkı sağlamayı başarmıştır.

Stefan Bogdanović 'Mrmo Tarius' takma adıyla da bilinmektedir. Piksel çizimlerinde genellikle çinilerle çalışmayı seven Stefan Bogdanović, eserlerinde ayrıntılara ve bir bölümünün doldurulma özelliğine sıkça yer vermiştir. Sanatçı aynı zamanda çizimlerine eski video oyunlarının ekran görüntülerini de yansıtmıştır (URL3).

Simon Stafsnes Andersen, 'Snake' takma ismiyle de tanınmaktadır. Simon Stafsnes Andersen piksel sanatına, owlboy (video oyunu)* üzerinde piksel sanat temalı video oyunları tasarlayarak katkı sağlamayı başarmıştır ve başarmaya da devam etmektedir. Çok yönlü tasarımları ile adını sıkça duyuran piksel sanatçısı Simon Stafsnes Andersen, boş zamanlarını değerlendirerek internet sayfalarına da çeşitli piksel ara yüzler tasarlamaktadır" (URL4).

Yuriy Gusev "Fool" takma ismi ile bu sanat yolunda adını duyurmayı başarmıştır (URL 5). Sanatçının piksel sanatı çalışmaları incelediğinde, gerçeküstücü bir yaklaşımla piksel çizimleri yorumladığı gözlemlenmiştir. Karmaşık piksel çizimler yapmayı seven Yuriy Gusev, renk paletinde çok sınırlı renkler kullanarak ortaya çok etkileyici piksel görünümlü eserler çıkarmıştır.

Octavi Navarro "Piksel Huh" adı altında küçük karakterlerin yaşadığı sahneleri tasarlayan, Barselona'da yaşayan popüler bir piksel sanatçısıdır (URL 6). Sanatçı her bir kompozisyonunda ayrı birer hikâye kurgulayarak, teknik bütünlük içerisinde piksel çizimlerini yapmaktadır. Belirli sayısal ölçülerde kompozisyonunun sınırlarını oluşturan Octavi Navarro, piksel sahnelerinde gerçek hayattaki insanların yaşamından esinlenerek piksellerden oluşan mini karakterler oluşturmakta ve oluşturduğu bu karakterleri kompozisyonunun içine sistematik, dengeli ve ilgi çekici bir şekilde yerleştirmektedir.

Piksel sanatı yalnızca grafik programlarında, 3D animasyonlarda ve oyunlarda kullanılan bir teknik olarak değil, aynı zamanda bir sanat terimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca dijital dünya ile sınırlı olmayan piksel sanatı günümüzde; heykel ve resim sanatında, mimaride, sinema dünyasında, seramik tasarımında, sokak sanatında, giyim modasında ve daha pek çok alanda etkisini göstermektedir (Resim 4).

* Owlboy, Norveç'in bağımsız geliştiricisi tarafından oluşturulan bir platform macera oyudur, tasarımcıları ise; Simon Stafsnes Andersen ve Adrian Bauer'dir. https://en.wikipedia.org/wiki/Owlboy, Erişim: Ocak 2020

Resim 4. Mike Whiting "Pikselleştirilmiş" Adlı Sergisinden 2018, Kneeon, Koikoikoi Art, 2011 (Kaynak: URL 25-26)

Piksel Sanatının Giyim Modasına Etkisi

Piksel sanatı 1970'lerden 1990'lara kadar tüm dünyada hızlı bir yayılım göstermiş, 1990'ların ortalarına kadar tüm bilgisayarlar, video oyunları, video çıkış araçları tamamen piksellerden oluşmuştur. Gelişen teknolojiyle birlikte "grafik ekranlar büyük ölçüde iyileştirilmiş olmasına rağmen, piksellerden etkilenen sanatçılar, bu görünümleri birer sanat eseri olarak yorumlamışlardır" (Huang, Lee, 2015: 327). Piksel, düşük çözünürlüklü ekranlarda görüntüyü optimize etme ihtiyacından ortaya çıkmış olsa da günümüzde çağdaş bir sanat formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Piksellerin sınırsız dünyası moda ile bütünleşerek trendlerde de yerini almış ve sanatçılara ilham kaynağı olmayı başarmıştır. Dünyaca ünlü pek çok sanatçı ve tasarımcı piksel sanatını kendilerine özgü tekniklerle yeniden yorumlayıp koleksiyonlarına yansıtmışlardır. Örneğin, japon tasarımcı **Kunihiko Morinaga** 2011/2012 Sonbahar Kış koleksiyonunda genel konsept olarak 8-bit ilk dönem video oyunları, Atari, Pacman ve Mario'nun kırılmış görüntülerinden ilham almış, dijital baskıları patchwork tekniği ile birleştirerek ortaya oldukça yaratıcı tasarımlar çıkarmıştır (URL7). Piksel görünümlerden oluşan koleksiyonunun yanında "8-bit piksel" temalı koleksiyon için özel olarak hazırlanmış odada halıdan masaya, lambaya kadar pikselin sınırsız yorumu 3 boyutlu olarak mimari formlara ve objelere de yansıtılmıştır (URL 8).

Resim 5. "8 Bit-Inspired" Mağazası (Kaynak: URL 27)

Morinaga'nın Resim 6 ve 7'de yer alan tasarımlarında aksesuarlar ile birlikte baştan aşağı, düşük çözünürlüklü bozuk bir görünüm olarak adlandırılan 8-bit tekniği ile piksel görünümler dikkati çekmektedir. Kombinde dijital baskı tekniği ile basılmış piksel görünümlü soyut desenlerde zıt ve parlak renkler kullanılmıştır. Etek ucu, ceket ucu, cep kapak şeritleri, ceket yaka ve gömlek yaka kenar şeritlerinin küçük boyutlardaki piksel karelerinin geometrik formundan esinlenilerek girintili-çıkıntılı tasarlandığı görülmektedir.

Resim 6. Kunihiko Morinaga, 2011/2012 Sonbahar Kış Koleksiyonu'ndan piksel görünümler (Kaynak: URL 28)

Tasarımcının kamuflaj temasını piksel tekniği ile birleştirdiği ve bu temanın renklerini kullandığı görülmektedir (pikselli kamuflaj). Japon tasarımcı, aynı zamanda pikselin üç boyutlu karşılığı olan voksel sanatından da ilham alarak heykelsi formlar elde etmiştir. (URL 9) (Resim 6)

Resim 7. Kunihiko Morinaga, 2011/2012 Sonbahar Kış Koleksiyonu'ndan piksel görünümler (Kaynak: URL 29)

Resim 8. Kunihiko Morinaga, 2011/2012 Sonbahar Kış Koleksiyonu'ndan piksel görünümler (Kaynak: URL 30)

Kunihiko Morinaga yalnızca giysi koleksiyonları ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda piksel etkili yarı saydam gözlükler, kareler ve küplerden oluşan çeşitli aksesuarlar ve ayakkabı tasarımları ile de oldukça başarılı tasarımlar ortaya koymuştur. (Resim 8)

Resim 9. Kunihiko Morinaga, "8 bit-Inspired" temalı ayakkabı ve kıravat tasarımları
(Kaynak: URL 31)

Ayrıca koleksiyonu parçaları ile bütünleşen, düşük çözünürlüklü dijital baskı piksel görünümlü desenlerden oluşan kemerler, elastik taytlar, mükemmel bir şekilde oyulmuş piksel formlu düğmeler, küçük renkli karelerden oluşan rozetler, piksel desenli kravatlar ile defilede baştan sona piksel havası estirmiştir (Resim 9). Defile sırasında bir piyanist ise erken video oyunlarını hatırlatan canlı müzikle temayı canlı tutarak, seyircileri eski dönem atari oyunlarının oynandığı zamana götürmüştür (URL 10). Londra merkezli bir moda firması olan KTZ'nin baş tasarımcısı **Marjon Pejoski**, 49 kombinden oluşan sonbahar kış 2015/2016 koleksiyonunda eski dönemlere damga vuran siyasi düşüncelerden askeri takım ve elbise formundan, yine eski dönemlere damgasını vuran filmlerden ve rengarenk küplerden ilham alarak tasarladığı koleksiyonunda piksel görünümlere yer vermiştir (URL 11).

Resim 10. KTZ 2015/2016 Sonbahar Kış
Erkek Koleksiyonu-Londra Moda Haftası
(Kaynak: URL 32)

Marjon Pejoski, 1800'lü yıllarda yaşayan Mae Zedong, Vladimir Lenin, Kral Marx adlı politikacıların portrelerinin piksel görünümlerini koleksiyonuna yansıtmıştır. Resim 10'da piksel karelerden oluşan detaylara bakıldığında, bu portrelerin siyah-beyaz veya renkli eşit ölçülerde kesilmiş minik kumaş parçalarının ceketlerin üzerine aplike tekniği ile dikilerek oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Tasarımcının rengarenk rübik küplerden esinlenerek tasarladığı kombinlerinde ise eşit ölçülere kesilmiş kare kumaşları, elastik siyah deri üzerine bütünden kenarlara doğru dağılımlı yerleştirilip dikilmesiyle, hem soyut hemde somut piksel görünümler ortaya çıkmıştır. (Resim 11)

Resim 11. KTZ 2015/2016 Sonbahar Kış Erkek Koleksiyonu-Londra Moda Haftası (Kaynak: URL 33)

Bruno Basso ve Christopher Brooke, dijital baskı tekniğini tüm çalışmalarında kullanmalarıyla tanınmaktadır (URL 12).

Resim 12. 2007/2008 Sonbahar Kış Basso&Brooke Koleksiyonu-Londra Moda Haftası (Kaynak: URL 34)

Tasarımcılar, Sonbahar Kış 2007/2008 Basso&Brooke Koleksiyonlarında dijital baskı tekniğini kullanarak oldukça başarılı ve etkili piksel görünümler ortaya çıkarmışlardır. Koleksiyondaki tasarımların genel konseptlerinden biri sonbahar mevsiminin o eşsiz ve özlenen görünümleridir. Eşit boyutlardaki kare piksellerde mevsimin kahve tonları, yaprak yeşili, pastel tonlarında turuncu, gökyüzü mavisi, toprağın sarı tozlu renkleri kullanılarak ve üç boyutlu yoğun bir dijital baskı tekniğiyle elbise-ceket, etek ve şık gömleklerin üzerine dağınık görünümler şeklinde uygulanmıştır. (Resim 12). "Preen" adlı moda firmasının kurucuları ve tasarımcılarından, **Thea Bregazzi ve Justin Thornton**'un İlkbahar Yaz 2012 hazır giyim koleksiyonu, dijital baskı tekniği kullanılarak uygulanan piksel etkili desenleri, romantik tarzın kendisi ve renkleri kullanılarak yansıtılmıştır. Koleksiyonun ilham kaynağı Viktorya Dönemi'nin güçlü kadınlarından biri olan "Virginia Woolf" isimli yazardır. Tasarımcılar, zaman yolculuğu yaparak tasarımlarını kullanılan teknikler ile modernize etmişlerdir (URL 13). Dijital efektli pikseller Viktorya Dönemi'nin saflığını simgeleyen beyaz ile toz pembe tonları ile bunlara zıt siyah, mavi, gri tonları ile eşleştirilerek yorumlanmıştır (URL 14).

Resim 13. Preen by Thornton Bregazzi, 2012 İlkbahar/Yaz Hazır Giyim Koleksiyonu (Kaynak: URL 35)

1880'li yılların izlerini taşıyan koleksiyonda piksel karelerinin boyutları büyültülmüş ve bu kareler çiçek desenli baskılar ile kombinlenmiştir. (Resim 13). Brezilyalı moda tasarımcısı **Alexandre Herchcovitch** 'in New York Moda haftasında sunulan 2011 İlkbahar/Yaz koleksiyonunda tasarımcı piksellerin kare formlarından esinlenmiştir; kırmızı, mavi, yeşil ve sarı renkli blokları, patchwork tekniği ile birleştirerek dinamik bir koleksiyon sergilemiştir. URL 15 (Resim 14).

Resim 14. Alexandre Herchcovitch, 2011İlkbahar/Yaz Hazır Giyim Koleksiyonu (Kaynak: URL 36)

Fransız moda tasarımcısı **Sabine Ducasse**, 'Eritme Potası' adlı projesi ile pikseli farklı bir şekilde yorumlamıştır. Tasarımcı İlkbahar Yaz 2012 koleksiyonunda kumaş üzerine perler (hama) bocuklarını basit ütülenme işlemi ile sabitleyerek piksel görünümler elde etmiştir (URL 16). Karmaşık piksel görünümlü desenler dekoratif zırh gibi görünmüştür (Resim 15).

Resim 15. Sabine Ducasse, 2012 İlkbahar/Yaz, Koleksiyonu'nda piksel görünümler (Kaynak: URL 37)

Rengarenk piksel paletinden ilham alan tasarımcı **Herbert Custodio**, "karelerden oluşan pikselleri, trençkot'un üzerine dijital baskı tekniği ile uygulamıştır. Resim 16'da yer alan piksel görünümlerden oluşan trençkot, geniş aralıklı kare ekoseli pantolon ile kombinlenmiştir. Mavi süet ayakkabılar, neon rengi çivili boyunluk ve aynı renkte kol aksesuarları da kullanılarak kombin tamamlanmıştır" (URL 17).

Resim 16: Herbert Custodio, Piksel Görünümlü Trençkot, 2012 (Kaynak: URL 38)

Resim 17: Herbert Custodio, Piksel Görünümlü Yelek- 2012
(Kaynak: URL 39)

Herbert Custodio, her bir rengi uyum ve denge içerisinde piksel görünümden oluşan yelek tasarımına sanatsal bir dokunuş getirmiştir. Eşit ölçülerdeki kare parçalar, çini karışımı malzeme kullanılarak özel olarak elde yapılmıştır. (URL 18) (Resim 17). Farfetch giyim markasında satışları devam eden **Moschino**'nun tasarımlarından piksel tekniği kullanılarak oluşturulan aqua mavisi mini eteğe, elbiseye ve sweatshirtlere piksel görünümlü baskı tekniği uygulanmış ve bu piksel görünümler farklı bir şekilde yorumlanmıştır. Eteğin üzerindeki piksel baskılar, fransızca bir terim olan ve moda alanında da adına sıkça rastlanan "trompe l'oeil" (göz aldanması) ile yansıtılmıştır (Resim 18).

Resim 18: Moschino, Piksel Görünümlü Sweatshirt ve Etek (Kaynak: URL 40)

Piksel Sanatından İlham Alınarak Hazırlanan "Labirent" Adlı Özgün Tasarımlar

Görüntülerin piksel bazında düzenlenmesiyle oluşturulan piksel sanatı araştırma sürecinde incelenen her bir tasarımcı ve sanatçı tarafından giysilere farklı bir bakış açısıyla yansıtılmış ve her bir tasarımcı yeni bir bakış açısıyla piksel sanatını yorumlamıştır. Bu bağlamda piksel sanatının giyim modasına yansımasına farklı bir yorum daha ekleyebilmek adına proje çalışması* kapsamında hazırlanan kişisel koleksiyonda piksel sanatçısı Octavi Navarro'nun tarzı ve tekniği desenlere yansıtılmaya çalışılmıştır.

* Z.Yağmur Bal (2020), Danış. Meltem Ok, "Kadın Giyim Modasında Piksel Görünümlü Etkiler" Proje Çalışması

Resim 19: Octavi Navarro, Mini Karakter - Scene #39 'Home Of The Lost Kids'adlı piksel çalışması (Kaynak: URL 41)

Temel malzeme olarak polyester çift kat parlak saten ile tek kat polyester mat saten ve kaşe kumaş tercih edilmiştir. Bu kumaşların üzerine Octavi Navarro'nun piksel lerinden ilham alınarak tasarlanan desenler ve yazı stilleri transfer baskı yöntemiyle basılmıştır. Piksellerden oluşan desen kompozisyonlarında ayrı ayrı labirentlerin veya labirent odalarının içinde hayatını sürdüren günlük yaşamımızdan kesitler sunan insanlar, mini boyutlarda stilize edilmiş duruşları ile hayal edilmiş ve bu bağlamda koleksiyonun ismi "Labirent" olarak belirlenmiştir. Bununla beraber koleksiyonda piksel kareleri hissettirecek doku ve formlardan oluşan 26 mikron kalınlığında-%100 saf yün ip kullanılarak, 20 numara kalın şiş ile elde düz ilmeklerle oluşturulan örgü yüzeyler yer almaktadır (Resim 20).

Resim 20: Z.Yağmur Bal “Labirent” 2020-2021Sonbahar Kış Koleksiyonu,
Fotoğraf: Semih Özenen

Sonuç

"Piksel sanatı terimi, tipik olarak, resimlerin mikro seviyede oluşturulduğu bir dijital sanat türünü tanımlamak için kullanılmaktadır." (Parmak, 2018: 43) "Kendine özgü kare veya kırıklı görüntünün estetik biçimini oluşturan piksel grafiklerin en önemli etkisi inanılmaz ayrıntılara olanak sağlayan kompozisyonlar oluşturmasıdır." (Atılgan, 2007, 23). Temel prensibinin noktalama (pointizm), mozaik sanatı, halı-kilim, goblen-kanaviçe (nakış) ve boncuk işine dayandığı düşünülmektedir. Piksel sanatının kökeninin 1970 öncesine dayandığı bilinmekte ancak sanatın popüler olması, piksel grafik görünümlü bir masa temsil oyunu olan Atari Pong'un 1972 yılında ortaya çıkışıyla başlamıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda 1970'den 1990'lara kadar piksel sanatı görüntülemede önemli bir rol oynayan video oyunlarının hepsinde 8 ve 16 bit tekniği ile piksel grafiklerin kullanıldığı görülmüştür. 1970'lerden 1990'lara kadar olan bu süreç piksel sanatının altın çağı olmuştur. Bir zamanlar ihtiyaçtan doğmuş olan piksel teknolojisi, zamanla gelişen teknolojiyle birlikte sadece bilgisayar dünyasında bir teknik olarak kalmayıp sanat dünyasına da ilham olmayı başarmış ve 'piksel sanatı' olarak dünyaya adını duyurmuştur. Dijital dünyanın yanında heykel, resim, mimari, endüstri ürünleri ve daha pek çok tasarım ve sanat alanında etkili olmuş retro stilindeki piksel görünümler moda alanında da dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Yapılan bu araştırmada dijital platformda bir görüntü tekniği olarak ortaya çıkan ve video oyunlarıyla adını duyurup sanat alanında yer almayı başaran piksel sanatından ilham alınarak tasarlanmış olan giyim modasına dair örnekler irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda; incelenen koleksiyonlarda, dijital baskı, aplike, pathwork gibi tekstil tekniklerinin yanısıra tasarımcıların farklı malzeme, kompozisyon ve özgün teknikleriyle yeniden yorumladıkları dijital sanatın bir kolu olarak bilinen piksel sanatının giyim modasına doku ve desen açısından görsel bir zenginlik kazandırdığı görülmüştür. Teknolojinin her geçen gün hızla geliştiği bu dönemde belki de teknolojinin ilk dönemlerine video oyunlarının ortaya çıktığı dönemlere bizleri alıp götüren, o dönemleri sembolize eden piksel sanatının, yalnızca dijital platformlarla sınırlı kalmadığı pekçok alanda sanatçı ve tasarımcılara ilham kaynağı olduğu açıktır.

KAYNAKLAR

A. Marco, G. Silva Montenegro Anselmo, Clua Esteban, Vasconcelos Cristina "Real Time Pixel Art Remasterization on GPUs", Marcos Lage Institute of Computing, Fluminensa Federal University, 2013 XXVI Conference on Graphics, Patterns and Images, Brezilya, 2013.

Atılgan, Nadire Şule. Elektronik Oyunlarda Piksel Grafikler ve Bir Oyun Arayüzü Tasarımı. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Burma, Zehra Alakoç. Uygulamalı Örnek Grafik ve Animasyon. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.

Cotton Bob, Oliver Richard. Siberuzay Sözlüğü, (Çev: Özden Arıkan, Ömer Çendeoğlu) İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 1997.

Grahn, Emma. Modern Pıxel Art Games, Blekinge Tekniska Högskola, Sektionen För Planering Och Mediedesign, Kandidatarbe: Medieteknik: 30 HP VT-Mai, 2013.

Huang, Ming-Rong, Lee, Ruen-Rone. "Pixel Art Color Palette Synthesis", Information Science And Applications Lecture Notes In Electrical Engineering, National Tsing Hua University, Department Of Computer Science, Hsinchu, Taiwan, 2015.

Keo, Mary. "Graphical Syle in Video Games", Hame University of Applied Sciences, Information and Communication Technology, Degree Programme in Information Technology, 2017.

Kuo Ming-Hsun, Lin You-En, Chu Hung-Kuo, Lee Ruen-Rone, Yang Yong-Liang. "PIXEL2BRICK: Constructing Brick Sculptures from Pixel Art", Computer Graphics Forum, Vol.34, Number 7, 2015.

Linford, Chris. The Complete Guide To Digital Color Creatıve Use Of Color In The Digital Arts. New York: Harper Design Publisher, 2004.

Parmak, Pınar. "Piksel Sanat Kavramı ve Yeşilçam Filmlerine Uyarlanması", YayımlanmamışYüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı, 2018.

Sağlamtimur, Zühal Özel. "Dijital Sanat". Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:10, Sayı: 3, 213-238, 2010.

Tuğal, Sibel Avcı. Oluşum Süreci İçinde Dijital Sanat. İstanbul: Hayalperest Yayınevi Sanat Kuramları, İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri, 2018.

Türkmenoğlu, Harun. "Teknoloji ile Sanat İlişkisi ve Bir Dijital Sanat Örneği Olarak Instagram". Ulakbilge, Cilt 2, Sayı 4, 87-100, 2014.

Ünlüer, Adviye Ayça. "Bir Sanat Dalı Olarak Piksel Sanatının Kimlik ve Temsil Sorunları", İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt/Vol.7, Sayı/No.15, 211-223, 2017.

Yilmaz, Şeyma Nur (2018). "Piksel Grafiklerin Oyun Tasarımında Kullanımı: Vaka İncelemesi Olarak Papers, Please",. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı, 2018.

Elektronik Kaynaklar

URL 1: Utku Duyar "dijital görüntü teknolojileri" 2010, https://docplayer.biz.tr/2347527-Dijital-goruntu-teknolojileri.html, Erişim: Ekim 202

URL 2: Yiğit Doğru, "PPI (Pixel-per-inch) Nedir?" 2019, http://fragtist.com/mobil/ppi-nedir/, Erişim: Kasım 2019

URL3: Toni Serka "Pixels Mill: Artistas del pixel: Stefan Bogdanović" 2012, http://www.pixelsmil.com/2012/10/artistas-del-pixel-stefan-bogdanovic.html, Erişim: Kasım 2019

URL 4: E. Gökçe Çimen, "Owlboy-Pixel-Olmedi" 2016,

https://kahramangiller.com/bilgisayar-oyunu/owlboy-pixel-olmedi/, Erişim: Ekim 2019

URL 5: http://pixeljoint.com/p/6741.htm, Erişim: Aralık 2019

URL 6: https://octavinavarro.com/about, Erişim: Ekim 2019

URL7: "Pixel Power" 2013 http://www.fashionforwardtrends.com/uncategorized/print-inspiration-ss-2014-pixel-power/ Erişim: Kasım

URL 8: Miryam Muller, "Anrealage, Pıxel Fashion" 2011

http://fullinsight.com/blog/2011/05/anrealage-pixel-fashion-3, Erişim: Ekim

URL 9: http://tokyotelephone.com/anrealage-aw-2011-12-low/, 2011, Erişim: Kasım

URL 10: https://www.designboom.com/design/pixelated-fashion-by-kunihiko-morinaga-of-anrealage/, Erişim: Aralık

URL 11: Tim Blanks "fall-2015-menswear/ktz" 2015, https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2015-menswear/ktz, Erişim: Kasım

URL 12: https://www.showstudio.com/contributors/basso_and_brooke, Erişim: Ekim

URL 13: https://www.vogue.co.uk/shows/spring-summer-2012-ready-to-wear/preen-by-thornton-bregazzi, Erişim: Kasım 2019

URL 14: Meenal Mistry, "2012-ready-to-wear/preen-by-thornton-bregazzi" 2011, https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2012-ready-to-wear/preen-by-thornton-bregazzi, Erişim: Ocak 2019

URL 15: Claudia Brown "Sprıng 11: Color Blockıng"

2010https://patternpeople.com/spring-11-color-block/, Erişim: Aralık 2019

URL 16: Sami Sharaf "Sabine Ducasse Fashions 8-bit Clothing From Melted Beads" 2012, https://www.vice.com/en_uk/article/4x4zkg/sabine-ducasse-fashions-8-bit-clothing-from-melted-beads, Erişim: Ocak 2019

URL 17: https://lookbook.nu/look/4179170-H-Custodio-Pixel-Print-Trench-Coat-Yek-Balingit, Erişim: Aralık 2019

URL 18: https://lookbook.nu/look/4214093-H-Custodio-Tiled-Vest-Protacio-Embellished-Gloves, 2012, Erişim: Ocak 2019

Görsel Kaynaklar

Resim 1: URL 19: http://fragtist.com/mobil/ppi-nedir/, Erişim: Ocak 2019
Resim2:URL20: https://www.deviantart.com/uszatyarbuz/journal/Introduction-to-the-History-of-Pixel-Art-615671612, Erişim: Ocak 2019
Resim 3: URL 21: http://cosmic-orgasm.com/jaebum-joo-pixel-art-masterpiece-serie/#, Ocak 2019
URL 22: https://tr.pinterest.com/pin/198088083595244245/, Ocak 2019
URL 23: https://www.indiamart.com/proddetail/glass-mosaic-tiles-14713101088.html Ocak 2019
URL 24: Emilie, https://tr.pinterest.com/pin/553379872964056873/ Ocak 2019
Resim 4: URL 25: https://www.westword.com/arts/pixelated-sculptures-by-mike-whiting-sprouts-at-denver-botanic-gardens-10288199, Erişim: Şubat 2019
URL 26: http://koikoikoi.com/2011/08/pixel-pour-and-pixel-pour-2-0-by-kneeon/ Ocak 2019
Resim 5: URL 27: https://mymodernmet.com/8-bit-inspired-fashion-store/, Erişim: Şubat 2019
Resim 6: URL 28: https://tr.pinterest.com/pin/594264113314768719/, Erişim: Mart 2019
Resim 7: URL 29: https://tr.pinterest.com/pin/12173861481463709/ **,** Şubat 2019
Resim 8: URL 30: https://bitrebels.com/design/pixel-8-bit-fashions-for-old-school-geek-divas/, Mart 2019
Resim 9: URL 31: https://design-milk.com/pixel-fashion-by-kunihiko-morinaga-for-anrealage/ Şubat 2019
Resim 10: URL 32: https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2015- menswear/ktz/slideshow/collection#49 Erişim: Mart 2019
Resim 11: URL 33: https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2015-menswear/ktz, Erişim: Nisan 2019
Resim 12: URL 34: http://www.livingly.com/runway/London+Fashion+Week+Fall+2007/ Basso+Brooke/coESDK5yVN, Erişim: Mart 2019
Resim13:URL35:https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2012-ready-to-wear/preen-by-thornton-bregazzi/slideshow/collection#6, Erişim: Nisan 2019
Resim 14: URL 36: https://www.weconnectfashion.com/articles/s-s-2011-runway-women-s-print-textile-trends-pattern-people, Erişim: Mart 2019
Resim 15: URL 37: https://www.flickr.com/photos/matthiashossann/8395950767/in/photostream/, Nisan 2020
Resim 16: URL 38: https://tr.pinterest.com/pin/316518680034337324/, Erişim: Ocak 2020
Resim 17: URL 39: https://lookbook.nu/look/4214093-H-Custodio-Tiled-Vest-Protacio-Embellished-Gloves, Erişim: Nisan 2020
Resim 18: URL 40: https://www.farfetch.com/shopping/women/moschino-pixel-print-sweatshirt-item-14018187.aspx?fsb=1, Erişim: Mart 2020
Resim 19: URL 41: https://octavinavarro.com/about**,** Erişim: Nisan 2020

REFLECTION OF PIXEL ART ON CLOTHING FASHION

Meltem OK

ABSTRACT

Pixel is the smallest independently controllable part of a screen. With the development of digital electronics, resoluton concept was needed to to express analog image digitally. Thus, thousands of dots came together to form the image on the screen and pixel technique was born. The pixel technology, which was developed 1970s as a result of need, has spread over a period of time above technology in the field of craftsmanship and video coding. Later, pixels, computer graphics, screens, printers, scanners, scanners and related technologies became widespread. With the advancing technology over time, its technology, which is not only a technique in the computer world, has also managed to affect the art world and has made itself known to the world as 'pixel art'. This study is not limited with the digital world, but also studies the effects of pixel art, which has achieved such as sculpture, painting, architecture, ceramics, clothing, accessory design, on today's clothing fashion. In order to achieve the pixel effect, the techniques used by designers have been studied with the collections of world famous fashion designers. In order to make a healthy evaluation, the evaluation of the emergence and development of pixel art is briefly mentioned. Designs inspired by pixel art are also included in the study.

Keywords: Pixel art, clothing fashion, dijital art